

Novela zákona o investičních pobídkách – pozitivní změny

Prezident republiky Miloš Zeman podepsal 1. dubna novelu zákona o investičních pobídkách a souvisejících zákonů. Změny nabydou účinnosti od 1. května.

Návrh prošel ve znění, které Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) podporoval a jehož finálního utváření se účastnil. Připomínky SP ČR vycházely z našich i zahraničních zkušeností a reagovaly na vývoj změn pravidel v kontextu vývoje světové konkurence. Většina z nich byla vypořádána při přípravě materiálu na půdě ministerstva. V rámci projednávání v PSP se ještě podařilo prosadit změnu týkající se daní z příjmů ve vládním návrhu neřešené, a to změny mechanismu výpočtu slevy na daní z příjmů tak, aby lépe odpovídala potřebám praxe.

Cílem bylo v rámci možností pravidel podpory eliminovat negativní dopad nových omezení a zlepšit ustanovení představující v praxi zbytečnou zátěž či bariéry. Jinými slovy zvýšit atraktivitu systému pobídek v rámci možností a bez narušení základních principů. Protože téma investičních pobídek je jedním z hlavních témat politiky podpory investic a priorit vlády, považovali jsme za nutné být aktivní. Následující článek poskytuje základní seznámení s výsledky novelizace a s problematikou pobídek jako takových.

A) Novelizace zákona

Snížení intenzity veřejné podpory ze strany Evropské komise v rámci revize pravidel – je to problém?

Je třeba si uvědomit, že pro regiony v ČR to znamenalo od poloviny roku 2014 snížení míry o 15 procentních bodů. To investorům rozhodně určitý signál dává. SP ČR byl logicky proti již při přípravě nových pravidel a snažil se Komisi přesvědčit, že snížení intenzity zhoršuje pozici v rámci konkurence o investice, která je dnes globální. Na jedné straně EU volá po podpoře investic a průmyslu, a pak ztíží pozici Evropy omezením jednoho z nástrojů? Navíc najdeme regiony v Maďarsku, Polsku, Slovensku, které mají vyšší míru intenzity. To, že míra podpory je jedním z faktorů rozhodování, dokládá i zájem o pobídky v průběhu roku 2014, kde v první polovině byly podepsány projekty s celkovou investiční sumou přesahující 75 mld. Kč a v druhé polovině již jen v hodnotě přesahující 2 mld. Kč. Samozřejmě otázka intenzity podpory a pobídek je jen jednou částí otázky celkové podpory investic, ale patří do souboru faktorů, které v konečném rozhodování mohou v některých případech svou roli sehrát. A nové investice určitě nejsou jenom „noví“ zahraniční investoři, ale i podpora rozvoje stávajících subjektů na našem území. Proto vítáme schválenou novelu, která se snaží investorům ukázat, že o ně zájem ČR má a která se snaží alespoň částečně eliminovat negativní dopad snížení intenzity.

Jaké změny novela přináší?

Novela přináší jednak změny formulací v souvislosti s evropskými pravidly, ale i řadu drobných pozitivních změn s cílem podpory investiční aktivity. Mezi konkrétní změny patří například:

- Vypuštění povinnosti financování určité částky z vlastních zdrojů
- Rozšíření regionů, v nichž bude poskytována hmotná podpora nových míst a rekvalifikace
 - V souvislosti s novelou zákona byla do vlády předložena i úprava Nařízení vlády o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a rekvalifikaci nebo školení v rámci investičních pobídek, kterou považujeme za „prováděcí předpis“ k naplnění

záměrů stanovených vládou a k realizaci novely zákona o investičních pobídkách. Hmotná podpora bude rozšířena i na oblasti s podílem nezaměstnanosti vyšším nejméně o 25 % než je průměr v ČR. Doposud bylo možné ji poskytnout pouze na oblasti s mírou minimálně o 50 % vyšší. Byla také navýšena výše hmotné podpory na jedno nové pracovní místo zřízené ve zvýhodněné průmyslové zóně z 200 000 na 300 000 Kč a podpora na rekvalifikaci a školení byla v oblastech s nezaměstnaností vyšší o 50 % vyšší než národní průměr navýšena na 50 % nákladů (z 25 %).

- Explicitní stanovení tříleté lhůty, v níž musí být závazky zaměstnavatele ohledně nových pracovních míst, rekvalifikace či školení splněny
- Úprava výpočtu slevy na dani pro „stávající investory“ v případě expanze (nově bude odečítána nikoliv nižší částka, ale průměr za 3 za tři zdaňovací období předcházející zdaňovacímu období, za které lze slevu uplatnit poprvé)
- Pozitivní úprava podmínek přeměny společností, která umožňuje například možnost fúze společnosti bez sankce vracení dosavadní čerpané pobídky
- Určitá administrativní zjednodušení (například nebude nově po žadatelích vyžadováno předkládání výročních zpráv, účetních závěrek, konsolidovaných účetních závěrek, dokladů daňové evidence nebo jednoduché evidence podle zákona o daních z příjmů jako povinných součástí záměru získat investiční pobídku)
- Ve výrobě nově podmínka vytvoření a obsazení minimálně 20 nových pracovních míst
- Snížení požadavku na počet vytvořených pracovních míst u technologických center a center strategických služeb
- Zdvojnásobení možné výše hmotné podpory pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (z 5 na 10 % z celkových způsobilých nákladů)
- Jako investiční pobídka je definováno i rozšíření výroby, kam patří například i diverzifikace výroby či zásadní změna výroby (Pozn.: což ukazuje záměr udržet stávající firmy/investice i do budoucna a umožnit jim reagovat na vývoj na trzích)
- Zavedení konceptu zvýhodněných průmyslových zón, který umožní v určitých vybraných oblastech nabídnout více možností pobídek (vyšší hmotná podpora či za určitých podmínek možnost osvobození od daně z nemovitosti)
 - Osvobození od daně z nemovitých věcí lze poskytnout pouze na dobu nejvýše do 5 let na pozemky a stavby ve zvýhodněných průmyslových zónách za podmínky, že příslušná obec zcela nebo částečně osvobodí od daně pozemky, resp. stavby obecně závaznou vyhláškou a udělí souhlas s konkrétním projektem
- Možnost zahájení prací v souvislosti s investiční akcí již od předložení záměru získat investiční pobídku
- Možnost pro příjemce na základě svého rozhodnutí se vyvázat z plnění zvláštních podmínek zákona o daních z příjmů, čímž zároveň ztratí nárok na další uplatňování slevy na daních z příjmů
- Aplikace znění evropských pravidel, které zavádí povinnost připojit k žádosti čestné prohlášení, že žadatel neukončil v předcházejících dvou letech přede dnem podání záměru získat investiční pobídku v Evropském hospodářském prostoru činnost, která spadá do stejné třídy Klasifikace ekonomických činností
- Bližší informace ve formě přesného znění novely zákona naleznete na stránkách poslanecké sněmovny (<http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=7&T=302>) nebo ve Sbírce zákonů

B) Pár vybraných otázek k systému investičních pobídek

Kdo se může o investiční pobídky přihlásit?

Na úvod je třeba říct, že to může být jak zahraniční, tak domácí firma a jak nový, tak stávající expandující investor, který zde již působí. Když se podíváme v posledních letech, kdo pobídky čerpá, tak najdeme velký podíl tuzemských firem.

Podmínek pro čerpání pobídek je několik. Jsou nastaveny „rovně“ pro všechny. Samozřejmě ne všechny podniky dokáží splnit základní kritéria a ne všechny oblasti a odvětví mohou čerpat veřejnou podporu a pobídky. Pobídky se týkají zpracovatelského průmyslu, dále technologických center a center strategických služeb (centrum sdílených služeb, datové centrum nebo centrum zákaznické podpory). Netýkají se například bankovníctví, ocelářství, zemědělství apod.

Investiční pobídky svou povahou a zaměřením ale zapadají do standardního mixu nástrojů politik podpory investic. Kromě všeobecných podmínek jako je podmínka investování na území v ČR, najdeme i parametry jako pořízení dlouhodobého hmotného nebo nehmotného majetku či vytvoření nových pracovních míst. Například v případě výroby (zpracovatelského průmyslu) se jedná o hodnotu majetku minimálně 100 mil. Kč (v okresech s mírou nezaměstnanosti alespoň o 50 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v České republice, je částka poloviční) a 20 pracovních míst. Zachovat majetek a daná místa musí investor po dobu čerpání pobídky, minimálně ale 5 let.

Jak se investiční pobídky osvědčily?

Důležité je, že pobídky v podstatě „nelze nemít“. Mají je vyspělejší i zaostalejší země než je ČR a jsou realitou praxe většiny ekonomik. Samozřejmě ne všechny případy nakonec dopadly pozitivně a ne všechny investice přinesly dlouhodobě výnosy pro naši ekonomiku. Nicméně většina znamenala přínos pro hospodářské výsledky a posun produktivity české ekonomiky. Navíc většina pobídek je poskytována ve formě slevy na dani, neboli firma musí realizovat zisky, aby mohla pobídku čerpat. Musí tedy být úspěšná a úspěch se následně odráží i na výsledku naší ekonomiky. Podíváme-li se na statistiky CzechInvestu, pak za dobu existence systému pobídek v ČR do roku 2014 bylo vytvořeno více jak 160 tisíc nových pracovních míst a byly podpořeny projekty s investiční hodnotou přes 700 mld. Kč.

Jak lze hodnotit přínos přílivu zahraničních pobídek pro ČR?

I přes některé negativní konkrétní příklady a efekty, tak zkušenosti a data ukazují na přínosnost pro českou ekonomiku. Potvrzují to hodnoty exportu, lepší pozice v mezinárodním obchodě, vývoj přidané hodnoty firem, transfer technologií, stimuly pro domácí firmy, včetně pro malé a střední podniky. Celková bilance je tedy spíše kladná. Obrázek sice není černobílý, ale ČR s ohledem na charakter a strukturu ekonomiky nemůže stát stranou a nedávalo by žádný smysl „nelákat“ zahraniční investory.

Kdo o pobídkách v ČR rozhoduje, na koho se obracet?

Hlavním subjektem pro investora z hlediska procesu je Czechinvest. Z pohledu schvalování je to pak Ministerstvo průmyslu a obchodu. Samozřejmě projekty nad určitou hranici (>100 mil. EUR) je nutné tzv. notifikovat u Evropské komise. Pod touto hodnotou je proces schvalování na národní úrovni a Komise pouze sleduje schéma jako takové, ke kterému národní orgány předkládají evaluaci.

Bohuslav Čížek
Analytik SP ČR
bcizek@spcr.cz

Ludmila Nutilová
Poradce pro legislativní proces
lnutilova@spcr.cz